

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESIONALIOJO SCENOS MENO ĮSTATYMO NR.
IX-2257 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymo IX-2257 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės 2018 m. atlikto valstybinio audito VA-2018-P-50-3-8 (2018-09-28) „Ar užtikrinama efektyvi teatrų ir koncertinių įstaigų veikla“ (toliau – Auditas) rekomendacijas bei Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2020 m. kovo 12 d. ataskaitos „Kultūros ministerijos valdymo srities teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybinio bendradarbiavimo vertinimo“ ir 2021 m. lapkričio 9 d. ataskaitos „Nevalstybinių profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos dalinio finansavimo vertinimo“ rekomendacijas.

Siekama peržiūrėti profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos finansavimo mechanizmus ir nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų kultūrinės edukacijos projektų finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos perkelti į Kultūros ministeriją. Tuo tarpu kitų profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos finansavimą ir salių ir (ar) kitų erdvių kompensavimą siekiama koncentruoti Lietuvos kultūros taryboje. Toks atskyrimas leis efektyviau naudoti lėšas, užtikrins didesnę kontrolę ir skaidrumą.

Taip pat Įstatymo projektu siekiama patikslinti profesionaliojo scenos meno įstaigų sudaromų jungtinės veiklos (partnerystės) sutarčių teisinį reguliavimą, siekiant sudaryti vienodas konkurencines sąlygas Lietuvos įstaigoms ieškant partnerių ir bendradarbiaujant su užsienio valstybių įstaigomis bei papildomai apsaugoti viešąjį interesą užtikrinant tinkamo lėšų panaudojimo kontrolę.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės didinamą minimalią mėnesinę algą (2022 m. - 730 eurų), siekiama padidinti Profesionaliojo scenos meno įstaigų (teatrų, koncertinių įstaigų ir cirko) kūrybiniams darbuotojams, kurie viešo spektaklio, koncerto ar kito renginio metu atliko profesionaliojo scenos meno kūrinius (dirigentai, orkestrų, instrumentinių ansamblių muzikantai, cirko artistai, dramos bei lėlių teatrų aktoriai) ir dėl profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, kompensacinių išmokų dydį.

Tai paskatinusios priežastys:

1) darbingiausius brandos metus atidavę profesionaliajam scenos menui ir baigę sceninę karjerą, atlikėjai negali kitame darbe pasiekti tokios karjeros, kaip kitų profesijų specialistai, jos siekiantys nuo jaunystės;

2) nuo 1998 m. įsigaliojus teisei į kompensacinę išmoką, pačios išmokos dydis buvo siejamas su minimalios mėnesinės algos dydžiu, tačiau per visą šį laikotarpį buvo keičiamas tik 2 kartus (paskutinį kartą 2017 m.). Taigi, šiuo metu esamas išmokos dydis nebegali atitikti jos skyrimo tikslų. Siūloma kūrybiniams darbuotojams sudaryti galimybę gauti kompensacines išmokas prilygintas minimaliai mėnesinei algai ir profesionaliojo scenos meno įstaigą paliekančiam kūrybiniam darbuotojui sudaryti galimybę turėti minimalų pragyvenimo šaltinį.

Projektu taip pat siekiama atsisakyti kūrybinių darbuotojų atestavimo procedūros, nes ji dubliuoja darbuotojų kasmetinį veiklos vertinimą.

Atsižvelgiant į įvykdytą strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarką, Įstatymo projekto nuostatos derinamos su Strateginio valdymo įstatymu bei siūloma atsisakyti perteklinių Kultūros ministerijos ir kitų įstaigų administravimo išteklių poreikį didinančių nuostatų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo pakeitimo projektą parengė Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos grupės (vadovė – Janina Krušinskaitė, tel. 860845515, el. paštas janina.krusinskaite@lrkm.lt) vyriausioji specialistė Indrė Šimeliūnė, tel. 86 71 94 556, el. paštas indre.simeliune@lrkm.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Šiuo metu galiojančiame Profesionaliojo scenos meno įstatyme profesionaliojo scenos meno įstaiga apibrėžta kaip šio įstatymo nustatyta tvarka profesionaliojo scenos meno įstaiga pripažintas Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, tokio juridinio asmens ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys Lietuvos Respublikoje – teatras, koncertinė įstaiga, trupė, ansamblis, cirkas, scenos meno informacijos centras, scenos menų centras, kūrybinis inkubatorius ir kita. Šis apibrėžimas skiriasi nuo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyto reguliavimo, todėl taikant teisinį reguliavimą praktikoje kyla neaiškumų.

2. Profesionaliojo scenos meno įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5, 6 ir 12 punktuose yra numatyta, kad Kultūros ministerija priima sprendimus dėl Lietuvos Respublikoje įsteigto juridinio asmens, tokio juridinio asmens ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio Lietuvos Respublikoje pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga ir šio pripažinimo panaikinimo, sprendimus dėl kompensacinių išmokų profesionaliojo

scenos meno įstaigų kūrybiniam darbuotojams skyrimo bei sprendimus dėl salių ir (ar) kitų erdvių, kuriose viešai atliekami nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų kompensavimo, nors tokius sprendimus galėtų pavesi priimti ir kitai institucijai, kad sumažintų funkcijas, kurios nesusijusios su kultūros politikos formavimu. Taip pat Kultūros ministerija derina nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų, kuriuose įgyvendina savininko teises ir pareigas, struktūrą ir pareigybių sąrašą, neviršijant nustatyto didžiausio leistino pareigybių skaičiaus ir nustato nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų gastrolių organizavimo tvarką (3 straipsnio 1 dalies 7 ir 12 punktai). Šis reglamentavimas yra perteklinis, nes sprendimus dėl optimaliausios įstaigai struktūros ir tinkamiausios gastrolių tvarkos geriausiai geba priimti įstaigų vadovai.

3. Profesionaliojo scenos meno įstaigų sistemą sudaro nacionaliniai, valstybiniai, savivaldybių teatrai ir nacionalinės, valstybinės bei savivaldybių koncertinės įstaigos (toliau nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos), kiti juridiniai asmenys pripažinti profesionaliojo scenos meno įstaigomis (teatras, koncertinė įstaiga, trupė, ansamblis, cirkas, scenos meno informacijos centras, scenos menų centras, kūrybinis inkubatorius ir kita). Šioms įstaigoms finansavimas skiriamas iš Kultūros ministerijos, savivaldybių administruojamų dalinio finansavimo bei išlaidų kompensavimo schemų ir iš Lietuvos kultūros tarybos lėšų. Kultūros ministerija priima sprendimus dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo profesionaliojo scenos meno įstaigų, kurios nėra nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos, veiklai vykdyti, taip pat dėl salių, kuriose viešai atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų kompensavimo ne tik nacionaliniams, valstybiniams teatrams ir koncertinėms įstaigoms neturint savo salių ar jas remontuojant, rekonstruojant ar atnaujinant (modernizuojant), tačiau ir kitoms įstaigoms, kurios neturi nuosavybės teise priklausančios ar patikėjimo teise perduotos salės arba valdo salę nuosavybės ar panaudos teise, tačiau jo paskutiniųjų metų pajamos iš ekonominės veiklos (bilietų pardavimas, patalpų nuoma ir kt.) nepadengia faktinių išlaidų (3 straipsnio 1 dalies 14 ir 15 punktai). Lietuvos kultūros taryba, įgyvendindama Lietuvos kultūros tarybos įstatymo nuostatas, taip pat finansuoja profesionaliojo scenos meno įstaigų, kurios nėra nacionalinis ar valstybės teatras ar koncertinė įstaiga veiklą konkurso būdu bei nacionalinių ir valstybinių scenos meno įstaigų edukacijos projektus (šioms įstaigoms teikiant paraiškas dėl projektų finansavimo Lietuvos kultūros tarybai). Kultūros ministerijoje neatskirtos dalinio finansavimo iš biudžeto lėšų tvarkos aprašų rengėjo ir vykdytojo / konkurso organizatoriaus funkcijos, nes pati Kultūros ministerija rengia ir tvirtina projektų finansavimo tvarkas, organizuoja atrankas / konkursus ir kontroliuoja projektų vykdymą. Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba teikia išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo profesionaliojo scenos meno įstaigoms, kurios nėra

nacionalinis, valstybinis ir savivaldybės teatras ir koncertinė įstaiga, veiklai vykdyti bei salėms kompensuoti, kuriose atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai (4 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktai).

4. Šiuo metu Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba sudaryta iš Lietuvos meno kūrėjų organizacijų asociacijai priklausančių profesionaliojo scenos meno srityje veikiančių asociacijų, viešųjų įstaigų ir Lietuvos meno kūrėjų organizacijų asociacijai nepriklausančių profesionaliojo scenos meno srityje veikiančių asociacijų atstovų. Nacionaliniai, valstybiniai teatrai ir koncertinės įstaigos neturi savo atstovų taryboje, todėl jų veiklos specifika nėra pakankamai įvertinama ir į ją nepakankami atsižvelgiama (4 straipsnio 1 dalis).

5. Šiuo metu Juridinio asmens, siekiančio būti pripažintu profesionaliojo scenos meno įstaiga, veikla turi atitikti bent du kriterijus:

1) ne mažiau kaip du trečdaliai organizuotų, sukurtų ir (ar) viešai atliktų profesionaliojo scenos meno kūrinių turi būti teigiamai įvertinti profesionaliojo scenos meno vertintojų;

2) profesionaliojo scenos meno vertintojų teigiamai įvertinti profesionaliojo scenos meno kūriniai kaupiami ir sudaromos sąlygos visuomenei su jais susipažinti;

3) profesionaliojo scenos meno kūrinių autorių ir atlikėjų profesinį meistriškumą tobulina profesionaliojo scenos meno srities aukštos kvalifikacijos specialistai;

4) profesionaliojo scenos meno vertintojų teigiamai įvertinti profesionaliojo scenos meno kūriniai pristatomi aukšto lygio tarptautiniuose profesionaliojo scenos meno renginiuose.

Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba, įgaliota vertinti juridinio asmens dokumentus ir teikti savo rekomendacijas kultūros ministrui pripažinti ar atsisakyti pripažinti juridinį asmenį profesionaliojo scenos meno įstaiga, vieningai pripažino, kad esamos kriterijų formuluotės nesuteikia galimybės pakankamai detaliai įvertinti įstaigų veiklą (5 straipsnio 2 dalis).

6. Šiuo metu yra reikalaujama, kad Profesionaliojo scenos meno įstaigų steigimo dokumentuose (be duomenų, nurodytų Civiliniame kodekse, Biudžetinių įstaigų įstatyme, Viešųjų įstaigų įstatyme) turi būti nurodyta:

1) scenos meno rūšis (rūšys) – dramos, muzikinis, lėlių teatras, šokis, pantomima, cirkas ar kita scenos meno rūšis;

2) lėšų šaltiniai, turto ir lėšų naudojimo tvarka;

3) profesionaliojo scenos meno įstaigos, kurios teisinė forma yra viešoji įstaiga, finansinės veiklos kontrolė.

Reikalavimas nurodyti lėšų šaltinius ir finansinės veiklos kontrolę laikytinas pertekliniu (7 straipsnis).

7. Galiojančiame Profesionaliojo scenos meno įstatyme yra nustatyta, kad Nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų veikla organizuojama vadovaujantis metinėmis kūrybinės veiklos programomis. Toks reglamentavimas nesuderinamas su šiuo metu galiojančia strateginio valdymo sistema (8 straipsnis).

8. Nustatyta, kad sudarant Jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį šalys proporcingai pasiskirsto išlaidas ir nuostolius (susidariusius dėl bendrai sukurto profesionaliojo scenos meno kūrinio viešo atlikimo ir naudojimo) tik tuo atveju, jeigu viena iš šalių yra užsienio scenos meno organizacija. Taip pat nustatyta, kad sutartyje turi būti numatytas pajamų paskirstymas kiekvienai šaliai iš bendrai sukurto profesionaliojo scenos meno kūrinio viešo atlikimo ir naudojimo, tačiau nėra nustatyta, kad tai turi būti atlikta prieš tai atskaičius visas profesionaliojo scenos meno kūrinio viešo atlikimo ir naudojimo išlaidas. Nustatyta, kad nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos Jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties, sudaromos su kita profesionaliojo scenos meno įstaiga ir (ar) užsienio scenos meno organizacija, galiojimo terminas negali būti ilgesnis kaip 5 metai. Reikalaujama, kad Jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties būtina dalimi būtų ir šalių sąmata, kurioje numatytas ne tik šalių indėlis, bet ir šalių išlaidos, kurių gali būti neįmanoma numatyti sutarties sudarymo metu, bei sutartyje taip pat turi būti aptartos šalių bendrai valdomo turto apskaitos sąlygos. Taip pat yra nustatytas reikalavimas nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, vertinant jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties projekto nuostatas, įvertinti, ar užsienio scenos meno organizacijos interesai ir profesionaliojo scenos meno kūrinio turinys bei atlikimas nekelia grėsmės pagrindiniams nacionalinio saugumo objektams, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme. (9 straipsnio 2 – 4 dalys). Toks reglamentavimas laikytas pertekliniu.

9. Galiojančio įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų vadovai priimami į pareigas konkurso būdu Vyriausybės nustatyta tvarka. Be to, jiems įtvirtintas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas (11 straipsnio 2 dalis), detalčiai išvardinant sąlygas, kada asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos. Taip pat nustatyta, kad savivaldybės teatrų ir koncertinių įstaigų vadovai negali būti priimti be konkurso antrai kadencijai.

10. Šiuo metu savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija kiekvienais metais iki sausio 31 dienos įvertina nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų vadovų praėjusių metų veiklą pagal nustatytas metines užduotis, siektinus rezultatus ir darbuotojų veiklos vertinimo rodiklius. Projektu siekiama atsisakyti perteklinių nuostatų, nes įstaigos vadovų

veiklos kasmetinį vertinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas (11 straipsnio 6 dalis).

11. Nustatyta, kad nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos kūrybiniai darbuotojai kultūros ministro nustatyta tvarka atestuojami ne rečiau kaip kas penkeri metai. Nėeilinis šių darbuotojų atestavimas rengiamas tik argumentuotais, ypatingais atvejais. Toks reglamentavimas yra perteklinis nes dubliuoja darbuotojų metinio vertinimo procesus, įtvirtintus Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatyme. (11 straipsnio 7 – 10 dalys).

12. Profesionaliojo scenos meno įstaigų (teatrų, koncertinių įstaigų ir cirko) kūrybiniams darbuotojams, kurie viešo spektaklio, koncerto ar kito renginio metu atliko profesionaliojo scenos meno kūrinius (dirigentai, orkestrų, instrumentinių ansamblių muzikantai, cirko artistai, dramos bei lėlių teatrų aktoriai) ir dėl profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, mokama 10 bazinių socialinių išmokų dydžio kompensacinė išmoka, kuri yra pernelyg maža įvertinus šiandienos ekonominę situaciją (15 straipsnio 1 dalis). Taip pat nėra nustatytos kompensacinės išmokos nutraukimo ir pakartotinio skyrimo sąlygos kai jos gavėjas pradeda ir baigia dirbti kūrybinį darbą pagal darbo sutartį (už veiklą, už kurią jam skiriama kompensacinė išmoka). Šios sąlygos yra nustatytos Kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniams darbuotojams skyrimo ir mokėjimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. nutarimu Nr. 217 „Dėl kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniams darbuotojams skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Manytina, kad šios sąlygos, kaip esminės, turi būti nustatytos įstatyminiu lygmeniu.

15 straipsnyje yra vartojamas „profesionalios scenos“ žodžių junginys, kuris neatitinka galiojančiame įstatyme vartojamų patvirtintų sąvokų ir yra neaiškus.

13. Šiuo metu įstatymas reglamentuoja profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos kaip finansavimo programos tvirtinimą, tačiau šios programos egzistavimas neatitinka strateginio valdymo sistemos. Taip pat nustatyta, kad Lietuvos kultūros taryba gali finansuoti nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų profesionaliojo scenos meno įstaigos kultūrinės edukacijos projektus, tokia galimybė sudaro sąlygas finansavimo dubliavimui ir nepakankamai racionaliam lėšų naudojimui (16 straipsnis).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Profesionaliojo scenos meno įstaigos sąvoka suderinama su įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytu reglamentavimu. Reglamentavimo suvienodinimas leis išvengti neaiškumų taikant teisinį reguliavimą praktikoje.

2. Siūloma sudaryti galimybę sprendimus dėl Lietuvos Respublikoje įsteigto juridinio asmens, tokio juridinio asmens ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio Lietuvos Respublikoje pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga ir šio pripažinimo panaikinimo pavesti priimti kitai institucijai (Kultūros ministerijos pavaldumo biudžetinei įstaiga), siekiant atsisakyti Kultūros ministerijai nebūdingų funkcijų vykdymo (3 straipsnio 1 dalies 6 punktą). Atkreiptinas dėmesys, kad kol kas Kultūros ministerija priiminės sprendimus dėl pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga. Siūlomas reguliavimas, kad šį procesą būtų galima pavesti kitai įstaigai (Kultūros ministerijos tiesioginio pavaldumo biudžetinei įstaigai), būtų taikomas tik tuo atveju, jeigu ateityje Kultūros ministerija turėtų galimybę pavesti šį veiksmą atlikti kitam subjektui. Šiuo metu konkreti biudžetinė įstaiga, kuriai Kultūros ministerija planuotų pavesti statuso suteikimo proceso administravimą, nėra numatyta, tačiau Kultūros ministerija nuolatos peržiūri pavaldžių įstaigų funkcijas, todėl atsiradus galimybei tai padaryti ateityje, būtų įgyvendintas teisėkūros efektyvumo principas – nereikėtų papildomai keisti įstatymo. Dėl tos pačios priežasties numatoma sudaryti galimybę pavesti priimti sprendimus kitai įstaigai ir dėl kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniais darbuotojams skyrimo ir salių ir (ar) kitų erdvių nuomos išlaidų kompensavimo (3 straipsnio 1 dalies 5 ir 12 punktai).

Taip pat siūloma atsisakyti, kad Kultūros ministerija derintų nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų, kuriuose įgyvendina savininko teises ir pareigas, struktūrą ir pareigybių sąrašą ir nustatytų nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų gastrolių tvarką. Tokie pakeitimai sumažintų administravimo išteklių poreikį (3 straipsnio 1 dalis).

3. Siūloma, kad Kultūros ministerija priimtų sprendimus tik dėl salių ir (ar) kitų erdvių, kuriose viešai atliekami nacionalinių, valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų kompensavimo, jeigu šios įstaigos nevaldo salės patikėjimo teise arba jei patikėjimo teise valdomos salės negalima naudoti profesionaliojo scenos meno renginiams vykstant salės ar pastato, kuriame ji yra, kapitaliniam remontui, rekonstravimui ar atnaujinimui (modernizavimui) (3 straipsnio 1 dalis). Sprendimus dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo profesionaliojo scenos meno įstaigų, kurios nėra nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos, veiklai vykdyti ir dėl salių ir (ar) kitų erdvių, kuriose profesionaliojo scenos meno įstaigų viešai atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų

kompensavimo, išskyrus nacionalines ir valstybines biudžetines įstaigas, priimtų Lietuvos kultūros taryba.

Projekte taip pat siūloma nustatyti, kad kompensuojamos profesionaliojo scenos meno renginių rodymo išlaidos ne tik salėse, bet ir kitose erdvėse, nes daug įstaigų savo veiklai renka ne tradicines erdves ir laikinai pritaiko jas scenos meno renginių rodymui. Siūlomas reglamentavimas labiau atitiktų šiuolaikinio scenos meno veiklos būdus ir būtų tikslingesnis. Erdvė minėtu atveju suprantama kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos terminų banke: konstrukcinių elementų (sienų, pertvarų, stogų) apribota pastato ertmė arba po atviru dangumi esanti sritis, apribota kitais būdais.

Nacionalinių ir valstybinių scenos meno įstaigų finansavimo koncentravimas Kultūros ministerijoje, o ne valstybinių ir ne nacionalinių scenos meno įstaigų finansavimo koncentravimas Lietuvos kultūros taryboje užtikrintų tikslingesnę lėšų panaudojimą ir didesnę efektyvumą.

Atsižvelgiant į paraiškų dėl profesionaliojo scenos meno projektų finansavimo ir salių kompensavimo teikimo Lietuvos kultūros tarybai ir Kultūros ministerijai terminus nustatoma ir Įstatymo projekto įsigaliojimo data, sudarant galimybę nuo 2023 m. rinkti paraiškas atnaujinta tvarka, tuo pačiu tęsiant ankstesnių paraiškų finansavimą ankstesne tvarka.

4. Siūloma atsisakyti asociacijų pavadinimų, iš kurių sudaroma Profesionaliojo scenos meno taryba, tačiau planuojama į šios tarybos sudėtį įtraukti nacionalinius ir valstybinius teatrus ir koncertines įstaigas jungiančių asociacijų atstovus. Atsižvelgiant į tai, kad Profesionaliojo scenos meno taryba nepriims sprendimų dėl nevalstybinių scenos meno įstaigų salių ir (ar) kitų erdvių nuomos išlaidų kompensavimo ir veiklos finansavimo, yra būtina stiprinti nacionalinių ir valstybinių scenos meno įstaigų vertinimo kompetencijas (4 straipsnis).

5. Juridinio asmens, siekiančio būti pripažintu profesionaliojo scenos meno įstaiga, veiklos vertinimo kriterijus siūloma patikslinti, atsižvelgiant į Profesionaliojo scenos meno įstaigų tarybos darbo patirtį ir pasiūlymus: įtraukiant edukacinės veiklos vertinimą, suteikiant svarbos Lietuvos ar užsienio profesionaliojo scenos meno apdovanojimams, praplečiant kvalifikacijos kėlimo apibrėžimą (5 straipsnio 2 dalis). Siūlomi pakeitimai labiau atlieps šiandieninę scenos meno įstaigų veiklos praktiką, taip pat siūloma griežtinti statuso suteikimo procedūrą, įstaiga, kuriai bus siūloma suteikti profesionaliojo scenos meno įstaigos statusą turės atitikti tris, o ne du iš įstatyme numatytų kriterijų, tačiau siūloma, kad nauja tvarka galėtų tik naujiems prašymams suteikti šį statusą. Įstatymo projekte taip pat nustatoma, kad profesionaliojo scenos meno įstaiga netenka pripažinimo profesionaliąja scenos meno įstaiga, jeigu jos veikla neatitinka šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje numatytų pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga kriterijų, kai tokia įstaiga pasibaigia įstatymų nustatyta tvarka, bei tokio juridinio asmens prašymu.

6. Įstatymo projektu siūloma atsisakyti prievolės Profesionaliojo scenos meno įstaigų steigimo dokumentuose nurodyti lėšų šaltinius, turto ir lėšų naudojimo tvarka bei profesionaliojo scenos meno įstaigos, kurios teisinė forma yra viešoji įstaiga, finansinės veiklos kontrolę (7 straipsnis). Toks teisinis reguliavimas laikytinas pertekliu.

7. Įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti su strateginio valdymo sistema nesuderinamų metinių kūrybinės veiklos programų.

8. Sudarant Jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį ir joje numatant profesionaliojo scenos meno kūrinio viešo atlikimo ir naudojimo sąlygas atitinkamai turės būti numatytas ir proporcingas išlaidų ir nuostolių pasiskirstymas ir kai sutartis sudaroma su Profesionaliojo scenos meno statusą turinčia įstaiga veikiančia Lietuvoje, bei gautų pajamų paskirstymas atskaičius profesionaliojo scenos meno kūrinio viešo atlikimo ir naudojimo išlaidas. Toks reglamentavimas papildomai apsaugos viešąjį interesą.

Nacionaliniam, valstybiniam ir savivaldybės teatrui ir koncertinei įstaigai sudarant Jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį su užsienio scenos meno organizacija, siūloma galimybę pailginti sutarties galiojimo terminą iki 20 metų. Šis siūlymas teikiamas dėl šių priežasčių:

a) Bendros gamybos scenos meno kūriniais sukurti įprastai kviečiami svarbūs ir garsūs scenos meno kūrėjai. Tokio projekto išlaidos viršija kiekvienos atskirai įstaigos finansines galimybes. Partneriams pasidalinus tokio projekto išlaidas teises į kūrinį yra ekonomiškai naudinga įsigyti ilgesniam nei 5 metų laikotarpiui, kad vėliau nereikėtų dėl jų derėtis dar kartą.

b) Kiekvienas partneris, investavęs į bendros gamybos scenos meno kūrinį ženkliai lėšų sumą, siekia kuo daugiau kartų parodyti jį savo scenoje, pristatyti jį kuo platesniam žiūrovų ratui bei surinkti kuo daugiau pajamų. Dekoracijos, kostiumai, butaforija, kiti elementai keliauja iš vienos šalies į kitą, todėl turint galimybę spektaklį rodyti tik 5 metus, ir atsižvelgiant į kiekvieno partnerio siekį kuo greičiau premjerą pristatyti savo šalyje, kiekvienas partneris gali planuoti scenos meno kūrinį rodyti tik dviem neilgiais periodais. Pvz. Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro su Anglijos nacionaline opera (Londone) ir Metropolitan opera (Niujorke) bendros gamybos A. Minghela režisuota opera „Madama Butterfly“ sėkmingai ir pelningai buvo rodoma nuo 2006 m.

c) Itin brangios autorių teisės į kūrinį ir licencijos (dramos, muzikos veikalo, libreto, choreografijos, režisūros, scenografijos, šviesų, kostiumų ir pan.) paprastai užsienyje suteikiamos ženkliai ilgesniam nei 5 metai laikotarpiui, o vadovaujantis galiojančio įstatymo nuostata dėl sutarties termino nustatymo, pvz. Lietuvos nacionaliniam operos ir baleto teatrui tektų sutartį naujai pasirašyti (jei sutiktų kiti partneriai), bet tokiu atveju tai būtų vertinama kaip papildomi spektaklio rodymai, taigi galėtų būti papildomai apmokami. 5 metų ribojimas, kuris nėra taikomas kitose šalyse, Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigoms sudaro nelygias sąlygas derybose su

užsienio organizacijomis. Siūlymas įstatyme pratęsti maksimalų jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties leistiną terminą iki 20 metų sudarytų sąlygas įstaigoms veikti ekonomiškai naudingiau ir optimaliau.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti reikalavimo Jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties sąmatoje numatyti nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos išlaidas sukuriant, viešai atliekant, viešai skelbiant, atgaminant ir kitaip naudojant profesionaliojo scenos meno kūrinį ar jo dalį. Toks reglamentavimas yra laikytinas pertekliniu, nes sutartyje turi būti apibrėžti išlaidų pasidalinimo principai, tačiau sutarties sudarymo metu visų išlaidų gali būti neįmanoma numatyti. Taip pat, kaip perteklinio sutarties reikalavimo, siūloma atsisakyti nurodymo nustatyti sutartyje bendrai sukurto turto apskaitos sąlygas, nes apskaitą reglamentuoja kiti šalies teisės aktai. Įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti prievolės nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos savininko teises ir pareigas atliekančiai institucijai jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties vertinimo eigoje įvertinti užsienio scenos meno organizacijos interesus ir profesionaliojo scenos meno kūrinio turinį bei atlikti analizę dėl grėsmės pagrindiniams nacionalinio saugumo objektams, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme. Toks reglamentavimas laikytinas pertekliniu (8 straipsnis).

9. Įstaigos vadovų veiklos vertinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas, todėl Projektu siekiama atsisakyti perteklinių nuostatų susijusių su vadovo veiklos vertinimu (10 straipsnis).

10. Siūloma atsisakyti atestavimo kūrybiniams darbuotojams, kaip dubliuojančio metinio darbuotojų veiklos vertinimo procesus.

11. Siekiant užtikrinti savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų, kurios susiduria su aukštos kompetencijos ir tinkamo išsilavinimo vadovų trūkumu, tęstinį numatytų veiklos planų įgyvendinimą bei paskatinti kompetentingus kultūros srities specialistus tapti šių įstaigų vadovais, Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti nuostatą, kad, pasibaigus savivaldybės teatro ar koncertinės įstaigos vadovo penkerių metų kadencijai, jis gali būti skiriamas be konkurso kitai penkerių metų kadencijai, jeigu jo vadovaujama įstaiga kiekvienais kadencijos metais pasiekė strateginiuose veiklos planuose suplanuotus pagrindinius veiklos rodiklius (10 straipsnio 3 dalis). Kadangi šių įstaigų vadovų kadencijų skaičius yra neribojamas, trečiai ar vėlesnėms kadencijoms tie patys asmenys galėtų būti atrenkami tik konkurso tvarka sudarant sąlygas darbuotojų kaitai. Pažymėtina, kad panašus vadovų skyrimo kitai kadencijai modelis jau yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme.

Taip pat pažymėtina, kad 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtinta, jog savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų teisinė forma yra biudžetinė įstaiga arba viešoji įstaiga. Viešųjų įstaigų vadovams, skirtingai nei biudžetinių įstaigų vadovams, nėra taikomas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas ir jame įtvirtintas kasmetinis vadovo veiklos vertinimas. Taigi, siekiant nepažeisti lygybės prieš įstatymą principo ir visiems savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų vadovams (nepriklausomai nuo įstaigos teisinės formos) sudaryti vienodas galimybes būti paskirtiems be konkurso kitai penkerių metų kadencijai, siūloma šią galimybę sieti su savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose įstaigai nustatytų rodiklių pasiekimu.

Be to, šiame straipsnyje yra patikslinamos sąlygos, kurioms esant vadovas būtų nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jas siejant su Valstybės tarnybos įstatyme įtvirtintu reguliavimu (10 straipsnio 3 dalis).

12. Profesionaliojo scenos meno įstatymo 14 straipsnio nuostatas siūloma suderinti su Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatomis patikslinant sąvokas, o kompensacinę išmoką profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniams darbuotojams, kurie dėl savo profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, didinti iki 13 bazinių socialinių išmokų dydžio. Siūloma šiems kūrybiniams darbuotojams sudaryti galimybę gauti kompensacines išmokas iš esmės prilygintas minimaliai mėnesinei algai, kad profesionaliojo scenos meno įstaigą dėl sveikatos priežasčių paliekantis darbuotojas turėtų bent minimalų pragyvenimo šaltinį. Šiuo pakeitimu siekiama sudaryti socialiai jautrias sąlygas kūrybinių darbuotojų kaitai (14 straipsnio 1 dalis). Taip pat šis straipsnis suderinamas su likusiomis įstatymo nuostatomis ir atsižvelgiant į tai, kad esminis kompensacinių išmokų reguliavimas turi būti nustatytas įstatymu, nustatomos kompensacinės išmokos nutraukimo ir pakartotinio skyrimo sąlygos kai jos gavėjas pradeda ir baigia dirbti kūrybinį darbą pagal darbo sutartį (už veiklą, už kurią jam skiriama kompensacinės išmoka).

13. Įstatymo projekte siūloma numatyti, kad lėšos aukštos meninės vertės scenos kūriniams sukurti vietoje Profesionaliojo scenos meno nacionalinės programos būtų skiriamos Profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos skatinimo veiksmų plano pagalba. Šie pakeitimai siūlomi atsižvelgiant į šiuo metu galiojančią strateginio valdymo sistemą. Taip pat nebenumatoma galimybė nacionalinių ir valstybinių profesionaliojo scenos meno įstaigų edukacinius projektus finansuoti Lietuvos kultūros tarybos lėšomis. Šių projektų finansavimas planuojamas Profesionaliojo scenos meno įstaigų veiklos skatinimo plane.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Teigiamos siūlomo reguliavimo pasekmės:

Aiškesnė profesionaliojo scenos meno finansavimo sistema, atsisakant besidubliuojančių biurokratinių procesų, skaidriau paskirstant valstybės biudžeto asignavimus. Sumažintos administracinių procedūrų apimtys kūrybiniam darbuotojams, įstaigoms ir jų savininko teisės ir pareigos įgyvendinančioms institucijoms.

Kūrybiniam darbuotojams sudaroma galimybė gauti kompensacines išmokas, iš esmės prilygintas minimaliai mėnesinei algai, ir profesionaliojo scenos meno įstaigą paliekančiam kūrybiniam darbuotojui turėti bent minimalų pragyvenimo šaltinį. Ankstyva karjeros pabaiga ir nesaugumas su kuriuo susiduriama po jos pabaigos, netampa priežastimi jaunimui nesirinkti meno srities specialybių.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas įtakos korupcijai ir šalies kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kitų galiojančių įstatymų keisti ar priimti naujų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir kitų norminių teisės aktų rengimo reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Keičiama profesionaliojo scenos meno įstaigos sąvoka suderinta Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms, Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

12.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 24 d. nutarimą Nr. 217 „Dėl kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniams darbuotojams skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

12.2. Kultūros ministras iki įstatymo įsigaliojimo turės pakeisti šiuos teisės aktus:

12.2.1. Salių, kuriose viešai atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų kompensavimo tvarkos aprašą, patvirtintą kultūros ministro 2019 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. ĮV-237 „Dėl salių, kuriose viešai atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.2.2. Lietuvos kultūros tarybos administruojamomis lėšomis finansuojamų projektų teikimo gaires, patvirtintas kultūros ministro 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-1487 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos administruojamomis lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių ir stipendijų kultūros ir meno kūrėjams skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.2.3. Profesionaliojo scenos meno įstaigų tarybos nuostatus, patvirtintus kultūros ministro 2017 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ĮV-629 „Dėl Profesionaliojo scenos meno įstaigų tarybos nuostatų patvirtinimo“;

12.2.4. Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinę programą ir Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos nuostatus, patvirtintus kultūros ministro 2017 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-1144 „Dėl Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos ir Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinės programos nuostatų patvirtinimo“;

12.2.5. Juridinio asmens pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga ir šio pripažinimo panaikinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ĮV-535 „Dėl juridinio asmens pripažinimo profesionaliojo scenos meno įstaiga ir šio pripažinimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.2.6. Nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties sudarymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. ĮV-552 „Dėl nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

12.3. Taip pat turės būti pripažinti netekusiais galios šie teisės aktai:

12.3.1. Nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos metinės kūrybinės veiklos programos vertinimo tvarkos aprašą, patvirtintą kultūros ministro 2017 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-1145 „Dėl nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos metinės kūrybinės veiklos programos vertinimo tvarkos aprašo, nacionalinio valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos metinės kūrybinės veiklos programos pavyzdinės formos bei praėjusių metų kūrybinės veiklos programos ataskaitos formos patvirtinimo“;

12.3.2. Nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų gastrolių organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą kultūros ministro 2019 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. ĮV-301 „Dėl nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų gastrolių organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.3.3. Nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybinių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašą, patvirtintą kultūros ministro 2017 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. ĮV-964 „Dėl Nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybinių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimto Įstatymo projekto nuostatai dėl kompensacinių išmokų sumos padidinimo įgyvendinti reikėtų papildomai 632 592 EUR kiekvienais metais.

Kitoms Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projektas buvo aptartas su profesionaliojo scenos meno įstaigomis, jų asociacijomis, profesinėmis sąjungomis ir Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba. Pagal galimybes atsižvelgta į pateiktus pasiūlymus. Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba neprieštaravo Kultūros

ministerijai nepavaldžių profesionaliojo scenos meno įstaigų finansavimo perkėlimui iš Kultūros ministerijos į Lietuvos kultūros tarybą, tačiau akcentavo, kad toks finansavimas neturi būti naikinamas ar mažinamas.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai:

Profesionalusis scenos menas, profesionaliojo scenos meno įstaigos.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.